

Roll No. ....

143/B

Total No. of Questions : 24]

[Total No. of Printed Pages : 8

SS

2038

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

BUSINESS ECONOMICS AND QUANTITATIVE METHODS-II

(Commerce Group)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 65

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 143/B ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।
- (ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।
- (iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।
- (iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਭਾਗ-ਓ, ਭਾਗ-ਅ, ਭਾਗ-ੲ, ਅਤੇ ਭਾਗ-ਸ) ।
- (v) ਭਾਗ-ਓ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 5 ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।
- (vi) ਭਾਗ-ਅ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 6 ਤੋਂ 12 ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।
- (vii) ਭਾਗ-ੲ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 13 ਤੋਂ 21 ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ ।
- (viii) ਭਾਗ-ਸ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 22-24 ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 3-5 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।
- (ix) ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ।
- (x) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ । ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਭਾਗ-ਓ

- ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇ ਵਿਕਰੀ 1,500 ਰੁਪਏ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਟਾਕ 300 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸਟਾਕ 100 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇ ? 1
- ਅਨੁਕੂਲ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ ? 1
- ਕਾਰਲ ਪੀਅਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਵਿਸ਼ਮਤਾ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ । 1
- ਸਹਿ ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਹੈ ? 1

143/B-SS

[Turn over

5. ਮੁਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 1
5×1=5

ਭਾਗ-ਅ

6. ਸੂਚਕਾਂਕ ਵਿੱਚ ΣPi ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? 2
7. ਅਸਥਾਈ ਉਪਭੋਗੀ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 2
8. ਸਾਖ ਮੁਦਰਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 2
9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਡਾਟੇ ਤੋਂ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ : 2
6, 10, 8, 14, 12
10. ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੀ ਸਹਿ ਸੰਬੰਧ ਵਿਧੀ ਦੇ ਦੋ ਲਾਭ ਲਿਖੋ । 2
11. ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੂਤਰ ਕੀ ਹੈ ? 2
12. ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਕੀ ਹੈ ? 2
7×2=14

ਭਾਗ-ਬ

13. X ਦੀ Y ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਪਗਮਨ ਸਮੀਕਰਣ ਬਣਾਉ : 4

X	4	5	6	8	11
Y	12	10	8	7	5

14. ਪਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 4
15. ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਦੇ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ । 4
16. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡਾਟੇ ਤੋਂ ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ : 4

ਅੰਕ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	5	7	12	15	18	8	3	5

17. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡਾਟੇ ਤੋਂ ਸਥਿਰ ਅਧਾਰ ਸੂਚਕਾਂਕ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 4

ਸਾਲ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ਉਤਪਾਦਨ	25	27	30	24	28	29

18. ਬੈਂਕ ਦਰ ਸਾਖ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਧੀ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 4
19. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਪ ਵਿਚਲਣ ਪਤਾ ਕਰੋ : 4

ਮਜ਼ਦੂਰੀ (ਰੁਪਏ)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	6	10	20	40	30	20	10	4

20. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰੋ : 4

ਮੱਦਾਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
(ੳ) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ	1,500
(ਅ) ਲਾਭ	1,200

143/B-SS

(3)

(ੲ) ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਆਮਦਨ	1,510
(ਸ) ਵਿਆਜ	1,000
(ਹ) ਤਨਖਾਹ	2,000
(ਕ) ਲਗਾਨ	900

21. ਵਜ਼ਨ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰ ਕੀ ਹੈ ? 4

7×4=28

ਭਾਗ-ਸ

22. ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਵਿੱਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 6

ਜਾਂ

ਬੈਂਕ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕੀ ਕੰਮ ਹਨ ? 6

23. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਡਾਟੇ ਤੋਂ ਅਦਰਸ਼ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਗਿਆਤ ਕਰੋ । 6

ਵਸਤੂਆਂ	ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ		ਵਰਤਮਾਨ ਸਾਲ	
	ਕੀਮਤ (ਰੁਪਏ)	ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ)	ਕੀਮਤ (ਰੁਪਏ)	ਮੁੱਲ (ਰੁਪਏ)
A	10	80	6	12
B	12	144	6	24
C	6	60	2	16
D	2	8	4	48

ਜਾਂ

ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਧੀ ਨਾਲ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 6

24. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਤ ਆਵਿਤੀਆਂ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇ $N=100$ ਅਤੇ ਮਧਿਅਕਾ = 30 ਹੋਵੇ ? 6

ਅੰਕ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	10	?	25	30	?	10

ਜਾਂ

ਹੇਠ ਦਿਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਅਬਾਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅਪੂਰੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੀਣਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ? 6

ਉਮਰ	ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ	ਅੰਨ੍ਹੇ
0-10	100	16
10-20	50	6
20-30	40	10
30-40	80	8
40-50	20	4
50-60	10	2

3×6=18

[Turn over

143/B-SS

(Hindi Version)

- नोट :** (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड **143/B** अवश्य लिखें।
- (ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
- (iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
- (iv) प्रश्न पत्र को चार भागों में बाँटा गया है। (भाग-क, भाग-ख, भाग-ग, और भाग-घ)।
- (v) भाग-क : में प्रश्न नं. 1 से 5 होगा, प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का होगा, इनका उत्तर 1-15 शब्दों में लिखो।
- (vi) भाग-ख : में प्रश्न नं. 6 से 12 तक होंगे, प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का होगा, इनका उत्तर 5-10 लाइनों में लिखें।
- (vii) भाग-ग : में प्रश्न नं. 13 से 21 तक होंगे, प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का होगा, इनमें से कोई 7 प्रश्न करें, इनका उत्तर 15-20 लाइनों में लिखें।
- (viii) भाग-घ : में प्रश्न नं. 22 से 24 तक अन्दरूनी विकल्प वाले होंगे, प्रत्येक प्रश्न 6 अंक का होगा, इनका उत्तर 3-5 पन्नों में लिखें।
- (ix) जरूरत के अनुसार चित्र बनाएं।
- (x) साधारण गणक (Calculator) का प्रयोग करने की आज्ञा है। परीक्षार्थी अपना गणक परीक्षा भवन में लेकर आये। उनको एक दूसरे से माँगने की अनुमति नहीं होगी।

भाग-क

1. उत्पादन का मूल्य ज्ञात करो यदि बिक्री 1,500 रुपये, शुरुआती स्टॉक 300 रुपये और अन्तिम स्टॉक 100 रुपये हो। 1
2. अनुकूल भुगतान शेष क्या है ? 1
3. कार्ल पियर्सन द्वारा दिया गया विषमता गुणांक की माप करने का सूत्र बताएं। 1
4. सह-सम्बन्ध क्या है ? 1
5. मौद्रिक नीति की मात्रात्मक विधियों में से किसी एक विधि का नाम लिखो। 1

5×1=5

भाग-ख

6. सूचकांक में ΣP_i का क्या अर्थ है ? 2
7. अस्थायी उपभोगी वस्तु क्या होती है ? उदाहरण सहित व्याख्या करें। 2
8. साख मुद्रा क्या है ? 2
9. नीचे लिखे आँकड़ों से माध्यिका ज्ञात करो। 2
6, 10, 8, 14, 12
10. स्पीयरमैन की सह-सम्बन्ध विधि के दो लाभ लिखें। 2
11. विस्तार का गुणांक पता करने का सूत्र क्या है ? 2
12. कुल माँग क्या है ? 2

7×2=14

143/B-SS

(5)

भाग-ग

13. X की Y पर प्रतिगमन समीकरण बनाओ :

4

X	4	5	6	8	11
Y	12	10	8	7	5

14. परम्परावादी दृष्टिकोण के अनुसार बचत तथा निवेश के आधार पर संतुलन का निर्धारण कैसे किया जा सकता है ? चर्चा करें।

4

15. संतुलित बजट के कोई चार लाभ लिखो।

4

16. नीचे दिए आँकड़ों से बहुलक ज्ञात करो :

4

अंक	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
विद्यार्थियों की संख्या	5	7	12	15	18	8	3	5

17. नीचे दिए आँकड़ों से स्थिर आधार सूचकांक तैयार करो :

4

साल	2010	2011	2012	2013	2014	2015
उत्पादन	25	27	30	24	28	29

18. बैंक दर साख नियंत्रण की मुख्य विधि है, व्याख्या करो।

4

19. नीचे दी गई सारणी से प्रमाप विचलन ज्ञात करो :

4

मजदूरी (रुपये में)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
मजदूरों की संख्या	6	10	20	40	30	20	10	4

20. नीचे लिखे आँकड़ों से राष्ट्रीय आय और घरेलू आय ज्ञात करो :

4

मदें	रुपये (करोड़ों में)
(क) विदेशों से प्राप्त शुद्ध साधन आय	1,500
(ख) लाभ	1,200
(ग) मिश्रित आय	1,510
(घ) ब्याज	1,000
(ङ) वेतन	2,000
(च) लगान	900

21. वजन आधारित कर और मूल्य आधारित कर क्या है ?

4

7×4=28

भाग-घ

22. निवेश गुणक क्या है और उसकी कार्यविधि की व्याख्या करो।

6

अथवा

बैंक की परिभाषा लिखो। बैंक के क्या कार्य हैं ?

6

143/B-SS

[Turn over

23. नीचे दिए आँकड़ों से आदर्श सूचकांक ज्ञात करो :

6

वस्तुएं	पिछला वर्ष		चालू वर्ष	
	कीमत (रुपये)	मूल्य (रुपये)	कीमत (रुपये)	मूल्य (रुपये)
A	10	80	6	12
B	12	144	6	24
C	6	60	2	16
D	2	8	4	48

अथवा

उत्पाद विधि से राष्ट्रीय आमदन कैसे मापी जा सकती है ? व्याख्या करो।

6

24. नीचे दी गई सारणी में अज्ञात आवृत्तियां पता करो यदि $N=100$ और माध्यिका = 30 हो।

6

अंक	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
विद्यार्थियों की संख्या	10	?	25	30	?	10

अथवा

नीचे दी सारणी में कुल आबादी जिसमें पूरे और आधे अन्धे हैं तो उनकी उम्र और दृष्टिहीनता में क्या सम्बन्ध है :

6

आयु	व्यक्तियों की संख्या हजारों में	अन्धे
0-10	100	16
10-20	50	6
20-30	40	10
30-40	80	8
40-50	20	4
50-60	10	2

3×6=18

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code **143/B** in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialized as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) Question paper has been divided into 4 parts. **Part-A, Part-B, Part-C** and **Part-D**.
- (v) **Part-A** : will consist of question no. 1 to 5 one mark each. Answer should be in 1-15 words.
- (vi) **Part-B** : will consist of question no. 6 to 12 of two marks each. Answer should be in 5 to 10 lines.
- (vii) **Part-C** : will consist of question no. 13 to 21. Each question carries 4 marks. Answer should be in 15-20 lines. Attempt any 7 questions from this section.

143/B-SS

- (viii) **Part-D** : will consist of question no. 22 to 24 having internal choice. Each question carries 6 marks. Answer should be in 3-5 pages.
- (ix) Make diagrams where necessary.
- (x) The use of non programmable simple calculator is allowed. The student should bring their own calculator in the examination hall. No borrowing will be permitted.

Part-A

1. Find the value of output if Sales Rs. 1,500/-, opening stock Rs. 300/- and closing stock Rs. 100/-. 1
  2. What is favourable balance of payment? 1
  3. Give the formula of calculating Skewness given by Karl Pearson. 1
  4. What is Correlation? 1
  5. Write down any one name of Qualitative methods of monetary policy. 1
- 5×1=5

Part-B

6. What is meaning of ΣP_i in Index number? 2
  7. What are the non-durable consumer goods? Explain with examples. 2
  8. What is the meaning of Credit Money? 2
  9. Find the median from the following data : 2
6, 10, 8, 14, 12
  10. Write down the two advantages of Spearman's Rank Correlation method. 2
  11. What is the formula of calculating Co-efficient of Range? 2
  12. What is aggregate demand? 2
- 7×2=14

Part-C

13. Fit regression equation of X on Y : 4

X	4	5	6	8	11
Y	12	10	8	7	5

14. Explain how can the equilibrium be determined according to classical approach on the basis of savings and investments. 4
15. Write down the four advantages of Balanced Budget. 4
16. Find the mode from the following data : 4

Marks	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
Number of Students	5	7	12	15	18	8	3	5

17. Construct fixed base index number from the following data : 4

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Production	25	27	30	24	28	29

18. Explain How Bank Rate is the main tool of Credit control? 4
19. Calculate the Standard Deviation from the following table : 4

Wages (in Rupees)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
No. of Workers	6	10	20	40	30	20	10	4

20. Find out the National Income and Domestic income from the following : 4

Items	Rs. Crores
(a) Net factor income from Abroad	1,500
(b) Profits	1,200
(c) Mixed Income	1,510
(d) Interest	1,000
(e) Salary	2,000
(f) Rent	900

21. What is the Specific Tax and Value Added Tax ? 4

7×4=28

Part-D

22. What is investment multiplier and explain its working ? 6

or

Define Bank. What are the functions of Bank ? 6

23. Calculate the Ideal Index number from the following data. 6

Commodity	Previous		Current Year	
	Price in Rs.	Value in Rs.	Price in Rs.	Value in Rs.
A	10	80	6	12
B	12	144	6	24
C	6	60	2	16
D	2	8	4	48

or

How will you measure National Income by product method ? 6

24. Find the missing frequency in the following table if N is 100 and Median 30. 6

Marks	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
Number of Students	10	?	25	30	?	10

or

The following table gives the distribution of total population of those who are wholly or partially blind among them. Find out if there is any relation between age and blindness. 6

Age	No. of persons in thousands	Blind
0-10	100	16
10-20	50	6
20-30	40	10
30-40	80	8
40-50	20	4
50-60	10	2

3×6=18